

KIRJALLINEN KYSYMYS 1036/2006 vp

Edustajan kaksoisedustuksella keinottelun esittäminen

Eduskunnan puhemiehelle

Nykyllä lainsäädännöllä on mahdollista, että europarlamenttiin valittu henkilö voi asettua kesken vaalikauden ehdokkaaksi Suomen eduskuntaan. Samoin päinvastainen mahdollisuus on Suomen eduskuntaan valitulla kansanedustajalla asettua ehdokkaaksi EU-vaaleissa. Syntyy lyhytjänteistä edestakaista liikettä Suomen eduskuntalaitoksen ja Euroopan parlamentin välillä. Suomalaisessa henkilökeskeisessä vaalijärjestelmässä tämä on mielestäni vakava kansanvallan ongelma.

Valitut henkilöt edustavat molemmissa instituutioissa sekä puoluettaan että vaalipiiriään. Tällainen menettely, jossa tehtäviä vaihdetaan kesken mandaattikauden, on omiaan sekä laskemaan kansalaisten luottamusta yleensä politiikkaan että myös vähentämään alueellisen edustuksen voimaa. Vaalipiiriä eräänä tarkoituksena on turvata alueellinen tasapaino päätöksenteossa, koska se sitten haja-asutusalueita tai pääkaupunkia. Kunkin vaalipiirin kansalaisten arjen ongelmien tuntemus on myös tärkeää tasapainoisen valtakunnallisen päätöksenteon kannalta.

Mielestäni ei ole demokraattisesti perusteltua ja eettisesti oikein, että edustaja, joka on valittu europarlamenttiin tai Suomen eduskuntaan ja on antanut kansalaisille lupauksen hoitaa tätä tehtävää, asettautuu kesken kauden ehdolle toiseen parlamentaariseen elimeen.

Jotta edellä mainitun kaltainen taktikointi esimerkiksi äänimäärien nostamiseksi voitaisiin esittää, tarvitsemme tarkempaa vaalilainsäädäntöä. Hallituksen tulisikin mielestäni selvittää muiden maiden vaalikäytännöt näiltä osin ja ryhtyä tarvittaviin lainsäädännöllisiin toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Tuleeko hallituksen ryhtyä lainsäädännöllisiin toimiin, että edustajan keinottelu kaksoisedustuksella ei ole mahdollista?

Helsingissä 10 päivänä tammikuuta 2007

Rakel Hiltunen /sd

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Rakel Hiltusen /sd näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 1036/2006 vp:

Tuleeko hallituksen ryhtyä lainsäädännöllisiin toimiin, että edustajan keinoteltu kaksoisedustuksella ei ole mahdollista?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Europarlamenttivaaleja koskevan Euroopan unionin vaalisäädöksen (Säädös Euroopan parlamentin jäsenten valitsemisesta Euroopan parlamenttiin yleisillä, välittömällä vaaleilla 76/787/EHTY, ETY, Euratom, viimeksi muutettu 21.10.2002, 302D0772) 7 artiklan 2 kohdan mukaan Euroopan parlamentin jäsenyys on yhteensopimaton kansallisen kansanedustuslaitoksen jäsenyyden kanssa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että henkilö, joka on valittu sekä kansallisen parlamentin että Euroopan parlamentin jäseneksi, voi hoitaa vain toista näistä tehtävistä.

Suomen perustuslain 28 §:n 1 momentin mukaan kansanedustajatoimen hoitaminen keskeytyy siksi ajaksi, jonka kansanedustaja toimii Euroopan parlamentin jäsenenä, ja tänä aikana edustajantointa hoitaa hänen varaedustajansa.

Edellä mainitut säännökset mahdollistavat siis sen, että henkilö on samanaikaisesti sekä kansallisen että Euroopan parlamentin jäsen, mutta ne estävät sen, että henkilö hoitaisi molempia tehtäviä samanaikaisesti. Säännökset eivät sisällä mitään rajoituksia sen suhteen, missä vaaleissa henkilö voi asettua ehdokkaaksi ja tulla valituksi. Henkilön, joka on valittu molempiin tehtäviin, on aina itse tehtävä valinta siitä, kumpaa tehtävää hän hoitaa.

Sen sijaan voidaan perustellusti kysyä, onko menettely, jossa henkilö asettuu ehdokkaaksi kansallisen parlamentin jäsenten vaaleihin ollessaan Euroopan parlamentin jäsen, eettisesti äänestäjiä kohtaan oikein vai ei. EU:n vaalisäädöksen ja Suomen perustuslain muuttaminen kyseessä olevan asian osalta vaatisi kuitenkin sitä edeltävää laajaa poliittista keskustelua ja yhteisymmärrystä. Tästä syystä hallitus katsoo, ettei tässä vaiheessa ole aihetta muutoksille.

Helsingissä 31 päivänä tammikuuta 2007

Oikeusministeri Leena Luhtanen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 1036/2006 rd undertecknat av riksdagsledamot Rakel Hiltunen /sd:

Bör regeringen vidta lagstiftningsåtgärder för att se till att ledamöter inte kan spekulera med dubbelrepresentation?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Enligt 7.2 i Europeiska unionens valrättsakt (Akt om allmänna direkta val av företrädare i Europaparlamentet 76/787/EKSG, EEG, Euratom, senaste ändring 21.10.2002, 302D0772) är uppdraget som ledamot av Europaparlamentet inte förenligt med uppdraget som ledamot av ett nationellt parlament. I praktiken betyder detta att en person som valts både till ledamot i ett nationellt parlament och till företrädare i Europaparlamentet kan sköta enbart det andra av dessa uppdrag.

Enligt 28 § 1 mom. i Finlands grundlag avbryts uppdraget som riksdagsledamot för den tid en riksdagsledamot är ledamot av Europaparla-

mentet och uppdraget som riksdagsledamot sköts då i stället av ledamotens ersättare.

Enligt ovan nämnda bestämmelser är det således möjligt att en person är samtidigt ledamot både i det nationella parlamentet och i Europaparlamentet, men det är dock inte möjligt att sköta båda uppdragen samtidigt. I bestämmelserna ingår inga begränsningar för i vilka val en person kan ställas upp som kandidat och bli vald. Den som blivit vald både till riksdagsledamot och till företrädare i Europaparlamentet måste alltid själv välja vilket uppdrag han eller hon sköter.

Däremot finns det grundad anledning att fråga om ett förfarande, där en person som är ledamot i Europaparlamentet kan ställas upp som kandidat i val av ledamöter till ett nationellt parlament, är etiskt korrekt och rättvist mot väljarna. Ändring av EU:s valrättsakt och Finlands grundlag i detta avseende skulle förutsätta att ärendet före ändringen tas upp i en omfattande politisk debatt och att samförstånd i frågan nås. Därför anser regeringen att det i detta skede inte finns anledning att göra ändringar i lagstiftningen.

Helsingfors den 31 januari 2007

Justitieminister Leena Luhtanen